

Piristeel Oy
Teollisuustie 5
62100 LAPUA

- Asia** Päätös nestekaasun käyttölaitoksen perustamisesta ja nestekaasun varastoinnista.
- Kohde ja sen sijainti** Piristeel Oy, Kauhavan tehdas, Y-tunnus: 2926803-5, Metallitie 4, 62200 KAUHAVA. Kohde ei sijaitse pohjavesialueella.
- Päätös** Toiminnanharjoittaja saa alkaa varastoida ja käyttää hajustettua nestekaasua sillä ehdolla, että se noudattaa tässä päätöksessä kuvattuja toimia onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja toimii muulta osin hakemuksessa esitetyllä tavalla.
- Kohteen toiminta on nestekaasulaitteiston rakentamisen myötä vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä ja varastointia. Nestekaasun lisäksi kohteessa on muita kemikaaleja alle 20 % luparajasta, mikä tarkoittaa, että kohde luokitellaan nestekaasulaitokseksi.
- Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että tuotantolaitokselle tehdään määräaikaistarkastus hyväksytyyn tarkastuslaitoksen toimesta vähintään kerran neljässä vuodessa (VNa 685/2015 28 §).
- Luvanhakijan Y-tunnus vaihtui lupaprosessin aikana. Asiat 6296/342/2018 ja 5475/342/2004 siirrettiin Piristeel Oy:ltä (0705873-1) Piristeel Oy:lle (2926803-5) toiminnanharjoittajan vaihtumista koskevan ilmoituksen perusteella dnro 299/342/2019. Mikäli vaarallisiin kemikaaleihin liittyvä toiminta päättyy Lapuan toimipisteessä, on tästä lähetettävä erillinen ilmoitus Tukesille.
- Päätöstä koskeva toiminta** Kauhavan tehtaalle rakennetaan jauhemaalaamo, jossa käytetään nestekaasua uunien lämmittämiseen. Kiinteistölle rakennetaan maapeitteinen nestekaasusäiliö (30 m³). Nestekaasua käytetään jauhemaalaamossa, jossa maalataan yhtiön valmistamia sinkittyjä tikas- ja kattoturvatuotteita sekä sadevesijärjestelmän osia. Maalattavien tuotteiden esikäsittelynä toimii rasvanpoisto (300 kW poltin), 2-vaiheinen huuhtelu sekä oxsilan. Tuotteet kuivataan nestekaasulämmitteisessä kuivausuunissa (200 kW poltin). Käytössä on automaattinen ja käsikäyttöinen pulverointiyksikkö. Polttouuni on nestekaasulämmitteinen (IR-yksikkö 70 kW ja uuni 2x 250 kW). Polttimet ovat uusia, mutta uunin esilämmitysyksikkö siirretään yrityksen toisesta toimipisteestä.

22.5.2019

6296/342/2018

Vaarallisia kemikaaleja saa olla yhtiön tiloissa enintään seuraavat määrät:

Kemikaali	Luokitus	Määrä (t)
Nestekaasu	Flam. Gas 1, H220	15
Polttoöljy (Trukeille)	Flam. Liq 3, H226; Acute Tox. 4, H332; Skin Irrit. 2, H315; Carc. 2, H351; STOT RE 2, H373; Asp. Tox. 1, H304; Aquatic Chronic 2, H411;	1,8

Päätöksen määräykset ja ehdot

1. Tuotantolaitokselle tehdyssä vaarojen tunnistamisessa havaitut poikkeamat on saatettava kuntoon ennen käyttöönottoa. (L390/2005 10 §)
2. Asiattomien pääsy laitoksen alueelle estetään joko rakenteellisin toimenpitein tai toiminnan luonteeseen nähden riittävän tehokkaalla muulla tavalla. (L 390/2005 16 §, VNa 858/2012 14 §, VNa 856/2012 62 §)
3. Nestekaasulaitoksen tulee täyttää SFS 5987 vaatimustaso. Tämä koskee myös vanhalta laitokselta siirrettäviä nestekaasun käyttölaitteita. (VNa 858/2012 8 §)
4. Nestekaasusäiliö on sijoitettava siten, että pelastuslaitoksella on pääsy alueelle ainakin kahdesta eri suunnasta. Purkupaikka ja säiliö on valaistava ja pihan talvikunnossapidosta on pidettävä huolta. (VNa 856/2012 61 §)
5. Höyrystin ja törmäyksille alttiina olevat putkistot suojataan törmäysestein. (VNa 858/2012 13 §)
6. Putkiston sijoituksessa on huomioitava, ettei putkistoa johdeta sellaisten tilojen kautta, joista voisi aiheutua vaaraa putkistolle (esim. tilat joissa tehdään tulitöitä) tai joissa nestekaasuputkiston vuodosta voisi aiheutua vaaraa ihmisille. (VNa 858/2012 41 §)
7. Nestekaasusäiliö, -putkisto ja -höyrystin on liitettävä potentiaalintasaukseen ja maadoitettava. Maadoitusmittauspöytäkirja esitetään käyttöönottotarkastuksella. (VNa 858/2012 21 §)
8. Nestekaasuputkistolle tehdään paine- ja tiiveyskoe. Koepöytäkirjat esitetään käyttöönottotarkastuksella. (VNa 858/2012 50 §)
9. Nestekaasuhöyrystimen, -polttimien ja -venttiiliryhmien lähettyville asennetaan nestekaasuhaistelijat, mikäli tilat eivät ole jatkuvan valvonnan alla. Jos tiloissa on viemäreitä, joihin vuodon on mahdollista päätyä, on niihin

22.5.2019

6296/342/2018

asennettava haastelijat. Haastelijoiden tulee antaa selvästi havaittava ääni- ja valomerkki vuotopaikalla ja kaikissa niissä tiloissa, joissa työntekijät voivat joutua vaaraan esimerkiksi käyttölaitetilaan johtavilla sisäänkäynneillä. Hälytystä osoittavan valon yhteydessä on oltava selittävä teksti. Tieto hälytyksestä on siirryttävä myös jatkuvasti valvottuun paikkaan. (VNa 856/2012 72 §)

10. Painelaitteista (säiliöt, putkistot, laitekokonaisuudet) on esitettävä valmistajan vaatimustenmukaisuusvakuutus käyttöönottotarkastuksella. Tämä koskee myös säiliön varusteita ja niihin liitettyjä osia, jos ne voivat olla paineenalaisia ja siten painelaitedirektiivin soveltamisalan piirissä. Varoventtiilin ja puhallusputken välisten liitoksien tulee kestää kaasun virtauksen ja paineen aiheuttama kuormitus. (VNa 858/2012 8, 46 §)
11. Laitokselle tulee ennen sen käyttöönottoa kirjallisesti nimetä Tukesin käytönvalvojakokeen 1.1.2013 jälkeen suorittanut nestekaasun käytönvalvoja. (VNa 390/2005 29 §)
12. Nestekaasusäiliölle ja -putkistolle on tehtävä painelaitesäädösten mukainen ensimmäinen määräaikaistarkastus ennen käyttöönottoa. Nestekaasuasennuksista ja käyttölaitteen asentamisesta on annettava kirjalliset todistukset niiden vaatimustenmukaisuudesta. Todistuksista tulee käydä yksilöidysti ilmi, mitä toimenpiteitä se koskee. Nestekaasulaitosta koskevat tekniset rakenne-, asennus- ja tarkastusasiakirjat kootaan yhtenäiseksi asiakirjaksi, joka on voitava esittää käyttöönottotarkastuksella. (VNa 1144/2016 53 §)
13. Nestekaasun käyttölaitokseen tehtyjen sähköasennusten käyttöönotto- ja varmennustarkastuspöytäkirjat (varmennustarkastus Ex-tilojen osalta) on esitettävä käyttöönottotarkastuksella. (L 390/2005 46 §)
14. Toiminnanharjoittajan tulee ennen toiminnan aloittamista laatia räjähdys- suojausasiakirja, joka esitetään käyttöönottotarkastuksella. (VNa 390/2005 44 §)
15. Nestekaasun käyttöä, käsittelyä ja varastointia varten on ennen toiminnan aloittamista laadittava käyttö- ja huolto-ohjeet. Ohjeiden tulee olla henkilökunnan saatavilla. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että käyttöhenkilökunta on saanut riittävästi koulutusta ja opastusta nestekaasusta ja laitoksesta sekä tuntee ohjeet. Toiminnanharjoittajan on valvottava, että henkilökunta toimii ohjeiden mukaisesti. (VNa 858/2012 16 §)
16. Toiminnanharjoittajan henkilökunnalle annetaan koulutusta nestekaasuun liittyvistä vaaroista sekä pelastussuunnitelman ja räjähdys- suojausasiakirjan sisällöstä. Koulutukseen osallistuneet on kirjattava ylös. Koulutus on uusittava säännöllisin väliajoin. Pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi on järjestettävä säännöllisesti harjoituksia. (L 390/2005 11 §, VNa 685/2015 19 §)

22.5.2019

6296/342/2018

17. Nestekaasun käsittelyyn ja varastointiin tarkoitetut laitteet on sisällytettävä ennakkohuolto-ohjelmaan. Tarkastuksista ja testauksista sekä niissä havaituista puutteista ja tehdyistä toimenpiteistä on pidettävä kirjaa. (VNa 858/2012 17 §)

Päätöksen perustelut

Kiinteistö, jolle nestekaasulaitoksen perustamislupaa haetaan, on asemakaava alueella ja sen kaavamerkintä on T-3 (Teollisuus ja varastorakennusten korttelialue):

Alueelle saa myös sijoittaa omistajan muuhun toimintaan liittyviä liiketiloja enintään 20 % alueen enimmäisrakennusoikeudesta sekä rakentaa yhden henkilökunnalle tarkoitetun asunnon rakennuspaikkaa kohti.

Kaavan katsotaan soveltuvan haetulle toiminnalle. Kiinteistölle ei kuitenkaan tule rakentaa kaavan mahdollistamaa asuinrakennusta huomioimatta nestekaasuasetuksessa säädettyjä vähimmäisetaisyyksiä sekä nestekaasuonnettomuuksille laaditun seurausanalyysin tuloksia. Nämä tulee huomioida myös henkilökunnan tai ulkopuolisten kokoontumistilojen sijoittamisessa, mikäli tällaisiin tiloihin liittyviä muutoksia tulevaisuudessa tehdään. Tukesin tiedossa ei ole, että lähialueella olisi käynnissä tai suunnitteilla asemakaavan muutoksia. Kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 20 § vaatimus huomioida kaavan soveltuvuus katsotaan siis täyttyvän.

Valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (VNa 858/2012) luvussa 2 säädetään, että käyttölaitoksen sijoituksessa on otettava huomioon onnettomuuksien vaikutukset ympäristöön sekä onnettomuuksien ajallinen kehittyminen, ihmisten mahdollisuudet suojautua tai poistua onnettomuuden vaikutusalueelta, onnettomuuden leviämiseen vaikuttavat tekijät, kuten maanmuodot, viemärit, rakennukset yms. ja laitoksen käytössä olevat keinot estää ja rajoittaa onnettomuuksia.

Nestekaasusäiliö on sijoitettu hakemuksen mukaan siten, että VNa 858/2012 vaatimukset vähimmäissuojaetaisyyksistä täyttyvät:

- Yli 5 m toisen rajaan, yleiseen liikenneväylään ja nestekaasuvaraston toimintaan kuulumattomiin rakennuksiin
- Yli 15 m kiinteistön ulkopuolisiin asuinrakennuksiin ja liikenteen solmukohtiin
- Yli 30 m kouluihin ja muihin suuren väkijoukon kokoontumiseen tarkoitettuihin rakennuksiin
- Yli 100 m sairaaloihin

Tukes on tarkastanut käytössä olevistaan karttamateriaaleista hakemuksessa esitetyn pitävän paikkansa.

Säiliön täyttöpaikka on hakemuksen mukaan valittu siten, että säiliöauto voidaan ajaa esteettä täyttöpaikalle ja pois sieltä. Toiminnanharjoittaja on lupa-

22.5.2019

6296/342/2018

hakemuksessa arvioinut myös, että pelastuslaitoksella on pääsy säiliöalueelle kahdesta eri suunnasta. Säiliön ja säiliön täyttöpaikan sijoituksessa on hakemuksen mukaan otettu huomioon merkittävimmän onnettomuuden vaikutukset kiinteistön ulkopuolisiin kohteisiin ja laitoksen toimintaan kuulumattomiin rakennuksiin toiminnanharjoittajan hallinnoimalla alueella.

Hakemuksen mukaan säiliöauton on tarkoitus nestekaasusäiliötä täytettäessä ajaa etuperin täyttöpaikalle, mutta joutuu peruuttamaan sieltä pois. Tukes suosittelee sijoittamaan säiliön täyttöpaikan siten, että säiliöauton on mahdollista toteuttaa täyttö ilman peruuttamista. Säiliön sijoittaminen tämän suosituksen mukaisesti ei ole aina mahdollista rakennetulla kiinteistöllä, joten tässä tapauksessa asiaa ei aseteta toiminnan ehdoksi. Säiliön täyttöpaikalle johtava väylä on pidettävä hyvin valaistuna ja talviaikaan aurattuna. Ajoneuvoja tai muita säiliöauton sujuvaa liikkumista häiritseviä esteitä ei saa sijoittaa tälle alueelle. Liikennöinti on estettävä täytön ajaksi ja tästä on tiedotettava henkilökuntaa. Pelastuslaitoksella ei Tukesin tietojen mukaan ole kahta ajoreittiä säiliölle, mutta pidetään mahdollisena, että säiliön pohjoispuolella olevan pysäköintialueen kautta on mahdollista toteuttaa pelastustoimintaa säiliöalueella, mikäli esim. epäsuotuisan tuulensuunnan tai muun esteen vaikutuksesta säiliötä ei ole mahdollista lähestyä lännestä.

Hakemuksen liitteenä on toimitettu seurausanalyysi merkittävimmän nestekaasuun liittyvän onnettomuuden seurauksista. Analyysissä on mallinnettu nestemäisen nestekaasun vuodon syttymä varastosäiliön täytön yhteydessä. Onnettomuudessa nestekaasusäiliöauton täyttöletku rikkoutuu, taikka letku irtoaa varastosäiliön täyttöliittimestä. Nestemäistä kaasua vuotaa nestekaasusäiliöauton täyttöletkun pituuden sisältämä määrä, joka on noin 21–26 kg nestekaasua.

Mallinnuksessa syttyvän kaasun massana on käytetty 26 kilogrammaa. Nestemäisen nestekaasun vuoto alkaa höyrystyä välittömästi ja muodostaa kaasupilven, joka syttyy aiheuttaen humahduspalon avoimessa tilassa. Liekki vetäytyy täyttöletkun vuotavaan kohtaan ja palaa pistoliekillä tai suihkupalona. Palon kestoksi on arvioitu noin 30 – 60 sekuntia. Vuodon leviämissuunta on rakennuksesta poispäin. Palosta on mallinnettu aiheutuvan ihmisille vaaraa aiheuttavaa lämpösäteilyä (3 kW/m^2) 22 metrin etäisyydelle ja ihmisille vaaraa aiheuttavia painevaikutuksia (5 kPa) 12 metrin etäisyydelle. Vaaran lähde on merkitty säiliön täyttöyhteen kohdalle, mutta tämä voi Tukesin tietojen mukaan olla missä tahansa säiliöauton ja täyttöyhteiden välillä ja siirtyä tuulen ja maanmuodon vaikutuksesta joitakin metrejä.

Onnettomuudesta aiheutuva lämpösäteily ja painevaikutus ulottuu laitoksen toimintaan liittyvään halliin. Tukes pyysi yritystä selvittämään, mitä toimintoja hallin sisällä on seinän takana, johon höyrystin on esitetty sijoitettavaksi. Yrityksen mukaan seinän takana on hallitilaa eikä siis esimerkiksi toimisto- tai sosiaalitiloja. Toiminnassa on huomioitava, ettei siihen osaan hallia, johon painevaikutuksien on arvioitu ulottuvan, sijoiteta sellaisia toimintoja, joissa jatkuvasti oleilee työntekijöitä. Tästä voidaan poiketa, mikäli yritys selvittää, että

22.5.2019

6296/342/2018

hallin rakenteet kestävät onnettomuuksista aiheutuvat painevaikutukset (L390/2005 14 §, VNa 858/2012 11 §).

Esitetyn seurausanalyysin perusteella, huomioiden myös mahdolliseksi katsottu vaaralähteen siirtymä, voidaan todeta, että hakemuksessa esitetyt ratkaisut täyttävät VNa 858/2012 luvun 2 olennaiset vaatimukset koskien liikennejärjestelyitä, säiliön sijoitusta ja onnettomuusvaarojen huomioon ottamista.

Luvanhakija on laatinut toimintaa koskevan riskinarvion. Sen perusteella tunnistettiin kahdeksan toimenpiteitä edellyttävää asiaa liittyen esimerkiksi räjähdysuojausasiakirjan ja sisäisen pelastussuunnitelman päivittämiseen sekä nestekaasulaitoksen suunnitteluun ja toteutukseen. Näiden vaatimustenmukaisuus todetaan käyttöönottotarkastuksella.

VNa 858/2012 luvussa 7 on asetettu vaatimuksia putkistojen liitoksille. Liitokset on tehtävä niin, ettei liitoskohta heikennä putken mekaanista lujuutta. Nestekaasuskäyttöön tarkoitettuja ja soveltuvia erikoisliittimiä voidaan käyttää varusteiden ja putkenosien sekä erikoisputkien liittämiseen. Varusteiden liittämiseen voidaan käyttää hitsaus-, kierre- tai laippaliitoksia.

Luvanhakija on esittänyt nestekaasusäiliön hoitokuilussa olevan ylipaineventtiilin liittämistä ulospuhallusputkeen taipuisalla letkulla. Ratkaisu on epätyypillinen alalla. Luvanhakijan on varmistettava, että liitokset kestävät varoventtiilille ilmoitetun virtausnopeuden ja sen jälkeisen paineen tai käytettävä asetuksessa vaadittuja laippa- tai kierrelitoksia.

Putkistojen sijoituksesta säädetään, että niiden vuotamisesta aiheutuvat vaarat tulee jäädä mahdollisimman pieniksi. Sijoituksessa on otettava huomioon muun muassa putkistoon kohdistuvat ulkopuoliset rasitukset ja lämpösäteilyvaikutukset. (VNa 858/2012 41 §) Luvanhakija toimitti lisäselvityksen, jossa esitettiin alkuperäisestä hakemuksesta poikkeava sijoituspiirros putkistolle. Lisäselvityksen mukaan putkisto on tarkoitus viedä rakennukseen suoraan höyrystimeltä ja johtaa se hallin, kunnossapito- ja testaustilojen kautta maalaaomien käyttölaitteille. Putkiston sijoituksessa on huomioitava, ettei edellä mainituissa tiloissa ole esimerkiksi vakituista tulityöpaikkaa tai muuta sellaista toimintaa, josta nestekaasuputkistolle aiheutuisi vaaraa. Nosto-ovien aiheuttama vaara on huomioitava putkiston kannakoinnissa.

Tukes on saanut asianmukaiset kirjalliset selvitykset haetusta toiminnasta. Toiminnan täyttäessä yllä mainitut ehdot ja muuten toimittaessa hakemuksessa esitetyllä tavalla, toiminta täyttää lainsäädännön asettamat velvoitteet Tukesin käytössä olevien tietojen perusteella.

Lausunto sisäisestä pelastussuunnitelmasta

Toiminnanharjoittaja on toimittanut sisäisen pelastussuunnitelman hakemuksen liitteenä. Pelastussuunnitelmaan tulee täydentää nestekaasun onnettomuuksien vaikutukset sekä haastelijoiden sijoituspaikat. Muilta osin Tukes kat-

22.5.2019

6296/342/2018

soo, että pelastussuunnitelma täyttää asetuksen 685/2015 17 §:n vaatimukset.

Pelastussuunnitelman toimivuutta tulee harjoitella säännöllisesti. Pelastussuunnitelma tulee tarkistaa vähintään kolmen vuoden välein. Päivitetty suunnitelma tulee toimittaa pelastuslaitokselle. Pelastuslaitos ei antanut lausuntoa lupahakemuksesta.

Voimassaolo

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi.

Tarkastus

Toiminnanharjoittajan tulee pyytää tuotantolaitoksen käyttöönottotarkastusta tarkastuslaitokselta tai Tukesilta hyvissä ajoin ennen käyttöönottoa.

Säädökset, joihin päätös perustuu

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015)

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012)

Valtioneuvoston asetus nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012)

Leena Ahonen
ryhmäpäällikkö

Matti Peippo
Ylitarkastaja

Liitteet

Valitusosoitus

Hakemuksen käsittely

Tukes vastaanotti hakemuksen Piristeel Oy:ltä 20.12.2018. Lausuntopyynnöt hakemuksesta lähetettiin Länsi- ja Sisä-Suomen AVI, Työsuojelulle, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselle. ELY-keskus siirsi lausuntopyynnön kunnan ympäristötarkastajalle. Ilmoitus kuulemisesta julkaistiin 21.2.2019 Aviisi -lehdessä ja Tukesin kotisivuilla. Hakemus on ollut nähtävillä Kauhavan kaupungintalolla 24.3.2019 saakka. Tukes pyysi lisäselvityksiä hakemukseen 11.2.2019 ja 9.4.2019. Lisäselvitykset vastaanotettiin 11. ja 12.2.2019 sekä 12. ja 15.4.2019. Asiasta annettiin päätös 22.5.2019.

Päätöksestä tiedottaminen

Kauhavan kaupunki, Ympäristönsuojelu
Sisä-Suomen AVI, Työsuojelu
Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

VALITUSOSOITUS

MITEN VALITUS TEHDÄÄN

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Valituksessa pitää olla seuraavat asiat ja asiakirjat:

- hallinto-oikeus, jolle valitus osoitetaan (toimivaltainen hallinto-oikeus mainittu sivun alaosassa)
- päätös, johon haetaan muutosta, liitteineen alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- muutokset, joita valittaja päätökseen vaatii, ja niiden perustelut
- valittajan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero
- tiedoksisaantitodistus tai muu tieto valitusajan alkamisesta
- valitusosoitus.

Valituksen voi laatia valittajan puolesta myös laillinen edustaja tai asiamies. Tällöin on ilmoitettava lisäksi laatijan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

MINKÄ AJAN KULUESSA VALITUS TEHDÄÄN

Valitusaika on 30 päivää. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- Jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee todistuksesta. Saantitodistus liitetään valitusasiakirjoihin.
- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemän (7) päivän kuluessa postituspäivästä, jollei muuta ilmene.
- Yleistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä (7.) päivänä päätöksen nähtävillä oloa koskevan ilmoituksen julkaisemisesta Virallisessa lehdessä.
- Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla esim. saantitodistusta vastaan jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

MITEN VALITUS TOIMITETAAN PERILLE

Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettä käyttäen. Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta lukuun ottamatta valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköisessä asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Postittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Valituksen on saavuttava hallinto-oikeudelle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä, jotta valitus voidaan tutkia.

Muutosta haetaan alla mainitusta (x) hallinto-oikeudesta:

- [x] Vaasan hallinto-oikeus, PL 204 (käyntiosoite Korsholmanpuistikko 43), 65101 Vaasa